

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะได้อ้างถึงเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้คือ

ความหมายของ "การนิเทศการศึกษา"

คำว่า การนิเทศการศึกษาหรือ supervision นี้ได้มีนักการศึกษาให้คำจำกัดความไว้อย่างต่าง ๆ กัน เช่น แม็คเนอร์เนย์ (McNerney) กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษาเป็นวิธีการแนะนำเกี่ยวกับขบวนการสอนและการจัดให้มีวิธีการประเมินผลกระบวนการนั้น แต่จะอย่างไรก็ตามผลขั้นสุดท้ายของการนิเทศการศึกษาก็คือการจัดให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นได้รับบริการการศึกษาที่ดีขึ้น"¹ คือ เอ็ม เคซาย (D. M. Desai) ว่า "การนิเทศคือการศึกษาปัญหาการศึกษาของแต่ละโรงเรียน ความเข้าใจในขบวนการศึกษาทุกรูปแบบ เพื่อเสนอแนะ ช่วยเหลือ คุรุ ครูใหญ่และผู้บริหารการศึกษา"² แฮมม็อคและกวิงส์ (Hammock and Gwings) ได้กล่าวว่า "การนิเทศการสอนก็เช่นเดียวกับการสอน คือการแนะนำให้เกิดการเรียนรู้และจะต้องเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้เช่นเดียวกับการแนะ งานนิเทศการศึกษาจึงไม่เป็นเพียงแต่เทคนิคในการสอนเท่านั้น แต่รวมถึงเนื้อหาในหลักสูตรและการสอนด้วย"³ ฮิลส์ (Hilts)

¹ Chester J. McNerney, Educational Supervision. (New York : McGraw-Hill Book Co., 1951), p. 23.

² D. M. Desai, Some Concepts and Terms in Education Administration. (Baroda : M. S. U. Press, 1963), p. 58.

³ Robert C. Hammock and Ralph S. Gwings, Supervising Instruction in Secondary Schools. (New York : McGraw-Hill Book Co., 1955), p. 17.

กล่าวว่า "การนิเทศการศึกษา คือการปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้นโดยมีการศึกษาอย่างสุขุมรอบคอบ มีการวัดผลและแก้ไขสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสถานการณ์การเรียนรู้ให้ดีขึ้น" 1. นอกจากนี้ ไมเนอร์ เจ กวินน์ (Minor J. Gwynn) กล่าวว่า "ทั้งครูและนักบริหารได้เห็นพ้องต้องกันทั้งสองกรณีว่า การนิเทศศึกษานั้นควรจะเป็นมากกว่าการตรวจตรา ควรจะเป็นการปรับปรุงเรื่องการสอนเป็นประการสำคัญ" 2.

จากการที่มีผู้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาต่างๆดังกล่าวนั้นแล้วจะเห็นได้ว่าต่างก็เป็นการมุ่งที่จะปรับปรุงการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งมักจะเป็นผลเนื่องมาจากการปรับปรุงการสอน ดังนั้นเราจึงอาจสรุปความหมายของการนิเทศแบบใหม่ได้ในหลักการต่อไปนี้ 3.

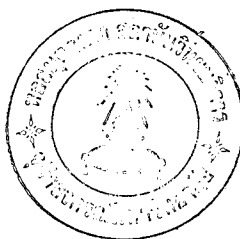
๑. กระตุ้นครูให้ใช้เทคนิควิธีการใหม่ๆทางการสอน (dynamic supervision) ให้เกิดการคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๒. ปรับปรุง ส่งเสริมลักษณะความเป็นผู้นำทางด้านการศึกษา และมุ่งฝึกความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นในบุคคลอื่นๆด้วย
๓. ลักษณะการนำจะต้องมาจากกลุ่มคณะมิใช่เกิดจากบุคคลหนึ่งบุคคลใด คืออำนาจในการตัดสินใจควรมาจากคณะบุคคล
๔. ความเป็นผู้นำทางด้านบริหารและด้านวิชาการมิได้รับมอบหมาย แต่เกิดจากหมู่คณะให้ความเชื่อถือ เชื่อมั่นในความสามารถ

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ความสำเร็จของงานนี้ขึ้นอยู่กับความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

1. Hanne J. Hicks, Educational Supervision in Principles and Practice. (New York : The Renald Press Co., 1960), p. 4.

2. Minor J. Gwynn, Theory and Practice of Supervision. (New York : Dodd, Mead & Co., 1974), p. 9.

๓. ชารี มณีศรี, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, ๒๕๒๑), หน้า ๖.

ความสำคัญของการนิเทศการสอน

ในปัจจุบันงานนิเทศการสอนมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เพราะในการจัดการศึกษาในประเทศไทยได้ประสบปัญหาต่างๆหลายประการ ดังที่ คร.สายหยุด จำปาทอง ได้จำแนกไว้ดังนี้^๑.

๑. จำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว การที่นักเรียนมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากในแต่ละชั้นย่อมต้องทำให้ครูประสบปัญหาในด้านการสอนมากขึ้น เพราะว่ามีพื้นฐานความรู้แตกต่างกัน สถิติปัญหาต่างกัน แนวการเรียนการสอนและวิธีสอนหลายอย่างหลายแบบจึงมีความจำเป็นเพิ่มขึ้นเพื่อความเหมาะสมแก่เด็กแต่ละกลุ่มหรือแต่ละคน

๒. ความรู้ในสาขาวิชาการต่างๆเพิ่มขึ้น ไม่มียุคไหนที่เหมือนกับยุคนี้ที่ได้มีการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้นในสาขาวิชาต่างๆ ครูต้องมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

๓. แนวความคิดและแนวการเรียนการสอนใหม่ๆ เกิดขึ้นหลายอย่าง อาทิ การจัดสอนโดยไม่มีชั้น การสอนโดยใช้ครูเป็นคณะ เป็นต้น

๔. จำนวนครูใหม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากมีการขยายการศึกษาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทุกระดับ จำนวนครูใหม่ที่เพิ่งสำเร็จจากสถาบันฝึกหัดครูหรือครูช่วยสอนยังไม่มีประสบการณ์ในการสอนที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นผลดีเท่าที่ควร

๕. จำนวนครูที่ขาดวุฒิยังมีเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทและโรงเรียนราษฎร์ยังมีครูเก่าที่มีแต่พื้นฐานวิชาสามัญอยู่เป็นจำนวนมากและไม่สนใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาครู

๖. การเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายของการศึกษา ยังมีครูอยู่เป็นจำนวนมากที่เข้าใจว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาของเด็ก คือสอนให้เด็กมีความรู้เพื่อสอบไล่ได้ จุดมุ่งหมายอื่นๆ เช่น สอนให้เด็กเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นของตนเอง เป็นผู้ที่มีศีลธรรมจรรยาหรือบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีความสำคัญไม่น้อย

^๑ วิจิตร วรุตบางกูร, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา ชีระกุล, การนิเทศการศึกษา (สมุทรปราการ : ขนิษฐการพิมพ์และโฆษณา, ๒๕๒๐), หน้า ๑๓-๑๘.

เพื่อที่จะแก้ปัญหาในด้านการจัดการศึกษาและเพื่อเป็นการช่วยให้การพัฒนาการศึกษา บรรลุผลตามความมุ่งหมาย จึงจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษาหรือนิเทศการสอนในระดับวิทยาลัยครูหรือสถาบันผลิตครู ดังที่คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาได้กล่าวไว้ในรายงานเกี่ยวกับการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาว่า "การนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนที่ได้ผลแท้จริงจะต้องเป็นการนิเทศภายในโรงเรียนหรือในสถานศึกษาเอง"^๑ การนิเทศภายในสถานศึกษาเป็นการจัดการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในสถานศึกษาเอง ผู้นิเทศได้แก่ผู้บริหารของสถานศึกษา หัวหน้าสายวิชาและหัวหน้าฝ่ายต่างๆที่สถานศึกษาคัดเลือกหรือแต่งตั้งขึ้น^๒ บุคลากรดังกล่าวมานี้จะต้องสามารถทำการนิเทศครูอาจารย์ในสถานศึกษาได้ในรูปของการเป็นที่เลี้ยง การปรึกษางานในหมู่คณะ ตลอดจนการให้ความรู้เพิ่มเติม โดยยึดถือหลักการตักเตือนกำลังกันปฏิบัติงานให้สำเร็จได้ด้วยดี การนิเทศภายในสถานศึกษานี้ควรขอความร่วมมือช่วยเหลือจากนอกสถานศึกษาคด้วย^๓ .

การนิเทศภายในสถานศึกษาก่อให้เกิดผลดีในการดำเนินงานหลายประการคือ^๔ .

๑. เป็นการช่วยเหลือส่งเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษาซึ่งมีไม่เพียงพอที่จะนิเทศการศึกษาได้ทั่วถึง
๒. การนิเทศโดยบุคลากรในสถานศึกษาเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่

^๑ สิบปนนท์ เกตุทัต (บรรณาธิการ), "การปฏิรูปการศึกษา," รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๘), หน้า ๑๓๒.

^๒ อาคม จันทสุนทร, "การนิเทศภายในโรงเรียน," ผู้บริหารกับการนิเทศการศึกษาและการดำเนินงานทางวิชาการของโรงเรียน (เอกสารอันดับที่ ๓๒/๒๕๑๘ ฝ่ายนิเทศการสอน เขตศึกษา ๖ ลพบุรี), หน้า ๑๐.

000911

^๓ สิบปนนท์ เกตุทัต, "การปฏิรูปการศึกษา," หน้า ๑๓๒.

^๔ อาคม จันทสุนทร, "การนิเทศภายในโรงเรียน," หน้า ๑๐.

มีอยู่ในสถานศึกษาย่อมมีความรู้ในปัญหาได้ดี และสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

๓. ผู้นิเทศภายในสถานศึกษามีความคุ้นเคยกับครูอาจารย์อยู่แล้ว ทำให้บรรยายภาคการนิเทศเป็นกันเองและไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยเหมือนกับศึกษานิเทศก์หรือผู้บริหารการศึกษาภายนอกโรงเรียนหรือนอกสถานศึกษา

๔. ผู้นิเทศในสถานศึกษาสามารถจะติดตามผลงานได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกันและสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

ลักษณะงานนิเทศการศึกษา

เบน เอ็ม แฮริส (Ben M. Harris) ได้แบ่งงานนิเทศการศึกษาออกเป็น ๑๐ ประการคือ ¹.

๑. งานพัฒนาหลักสูตร การพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาวการณ์ทั่วไป ซึ่งมีองค์ประกอบ เช่น ค่าโครงสร้าง การนำไปใช้กับบุคคลระดับไหนโดยคำนึงถึงวุฒิภาวะ เป็นต้น

๒. งานดำเนินการเรียนการสอน จัดดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตร แปลความหมายของหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

๓. การเลือกสรรบุคลากร จัดให้มีคณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบในการจัดกิจกรรม การดำเนินการฝึกอบรม รวมทั้งการคัดเลือกบรรจู้ เลือกเฟ้น การทดสอบ การเก็บรักษาระเบียบแต่ละบุคคล

๔. การจัดบริการความสะดวก จัดให้มีเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น วางแผนจัดหาวัสดุและดูแลรักษาพัฒนา

๕. การคัดเลือก การจำแนกและการทดสอบวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

¹ Ben M. Harris, Supervisory Behavior in Education. (University of Texas Press, 1963), pp. 201-202.

๖. การจัดฝึกอบรมประจำการ จัดฝึกอบรมเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ แก่คณะครู เพื่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

๗. การปฐมนิเทศ เป็นงานช่วยเหลือครูผู้บรรจุใหม่เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ เพื่อให้ทราบข้อมูล สถานที่ บุคคลและระเบียบปฏิบัติต่างๆ

๘. งานที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร นโยบายในการปฏิบัติงาน ปรับขยายให้ เหมาะสมกับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ

๙. การติดต่อกับชุมชน งานนิเทศเป็นงานที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

๑๐. งานประเมินผล จัดให้มีการประเมินผลทางการเรียนการสอนเพื่อหาข้อบกพร่องและเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

คร. สายหยุด จำปาทอง ได้จำแนกงานของศึกษานิเทศก์ออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้ ๑.

๑. เกี่ยวกับครู เช่น ช่วยจัดปฐมนิเทศครูใหม่ ช่วยครูใหม่ในการปฏิบัติงาน ช่วยครูตามที่ขอร้องมา และเปิดโอกาสให้ครูได้พบปะอยู่เสมอ

๒. เกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูศึกษาหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูทำ ประมวลการสอนและบันทึกการสอนร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูปรับปรุงหลักสูตรและประมวลการ-สอน ส่งเสริมให้ครูใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้มากที่สุดสำหรับปรับปรุงหลักสูตร

๓. เกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน ได้แก่ การแนะนำให้ครูทราบถึงอุปกรณ์ต่างๆที่มีอยู่ และที่พอจะจัดหาได้ตลอดจนการใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พยายามจัดบริการเกี่ยวกับอุปกรณ์เท่าที่จะสามารถทำได้ ส่งเสริมให้ครูผลิตอุปกรณ์อย่างง่ายๆ และใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน

๔. เกี่ยวกับการปรับปรุงงานวิชาชีพของครู ได้แก่ การส่งเสริมให้ครูสังเกต การสอนของกันและกันและของโรงเรียนอื่น ร่วมปรึกษากับครูเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียน การสอน ส่งเสริมให้ครูเข้าอบรมสัมมนาและส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

๕. เกี่ยวกับการทำงานร่วมกัน เช่น ส่งเสริมให้ครูวางแผนการเรียนการสอนร่วมกัน และส่งเสริมให้ครูได้ทำงานร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลอื่น ๆ ในการปรับปรุงโรงเรียน

๖. เกี่ยวกับการค้นคว้าทดลอง เช่น ส่งเสริมให้ครูทดลองสิ่งแปลกๆ ใหม่ ๆ และให้ครูค้นคว้าอยู่เสมอ

หลักพื้นฐานของกรณีศึกษาศึกษา

หลักกรณีศึกษาศึกษาดังต่อไปนี้^{๑๐} จะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จในการช่วยครู นักเรียน และโรงเรียน ให้เป็นครู นักเรียนและโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ

๑. กรณีศึกษาเป็นการช่วยกระตุ้นเตือน การประสานงาน และแนะนำให้เกิดความเจริญงอกงามแก่ครูโดยทั่วไป ซึ่งอาจทำได้โดย จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ พัฒนาหลักวิชาความรู้ ใช้เทคนิควิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่นในการสอน มีประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอน พัฒนาทัศนคติในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ดี ปรับปรุงแบบประมวลการเรียนการสอนและโครงการสอน จัดทำวัสดุอุปกรณ์การสอนชนิดต่างๆ เข้าใจเทคนิคการประเมินผล เป็นต้น

๒. กรณีศึกษาดังอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย เช่น ครูใหญ่เป็นผู้นำทางการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยให้ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อปรับปรุงการเรียนของเด็กให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้ครูมีอิสระและกระตุ้นให้มีความคิดริเริ่มและมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายตลอดจนการตัดสินใจ ทุกคนมีโอกาสที่จะเป็นผู้นำหากมีความสามารถ เป็นต้น

๓. กรณีศึกษาเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์ โดยพยายามหลีกเลี่ยงการบังคับ การปฏิบัติที่ไม่ซื่อตรง การกะประเมินค่า การเข้มงวดตลอดจนพิธีรีตอง และควรสร้างบรรยากาศให้ครูได้พยายามคิดหาวิธีทำงานแบบใหม่ๆ ตามสติปัญญาของแต่ละคน

^{๑๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

๔. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน เพราะการนิเทศเกี่ยวข้องกับปัญหาของการใช้หลักสูตร การพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ การใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

๕. การนิเทศคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งได้แก่ การยอมรับนับถือบุคคลอื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่น ตรงไปตรงมา และหาโอกาสให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อสร้างมิตรไมตรีกับคนอื่น

๖. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ เพราะว่าถ้าขวัญกำลังใจของครูสูงย่อมทำให้การสอนดีตามไปด้วยและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับขวัญของครูที่ให้ ครูก็เหมือนกับวิชาชีพอื่นคือต้องการได้รับการยกย่องชมเชยและการบำรุงขวัญ

๗. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะขจัดช่องว่างระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยเฉพาะในชนบท ดังนั้นจึงต้องศึกษาและวางแผนเพื่อทราบความต้องการและปัญหาในชุมชน และช่วยเหลือ เร่งเร้าครูให้สำรวจการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์ร่วมมือกับผู้นำในชุมชนนั้นเพื่อวางแผนปรับปรุงโรงเรียนและชุมชน ช่วยครูในการพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับสภาพของชุมชนและส่งเสริมให้ครูจัดแสดงกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การสาธิตทางการเกษตร สืบค้าหัตถศิลป์วัฒนธรรม เป็นต้น

ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

จากเอกสารประกอบการเรียนวิชานิเทศการศึกษา ของคณะวิชาการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ได้สรุปความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้ ๑.

๑. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ ได้แก่ การประชุมต่างๆ การจัดอบรมการประชุมแบบปฏิบัติการ เพื่อสัมมนาปัญหาต่างๆ การไปเยี่ยมชมศูนย์ทดลองต่างๆ การจัดกิจกรรมต่างๆเพื่อให้ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ในค่านิเทศ การทำการทดลอง

๑. คณะวิชาการศึกษา, วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, เอกสารประกอบการเรียนวิชานิเทศการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, ๒๕๑๔), หน้า ๓-๕.

หลักสูตร หนังสือแบบเรียนและวิธีสอน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา

๒. การส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ส่งเสริมการทดลองกิจกรรมต่างๆที่ครูสนใจอยากจะทำ เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่างๆที่เกี่ยวกับอาชีพ ให้ครูได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้หรือทำงานที่เขาสนใจ ส่งเสริมครูที่มีความสามารถพิเศษทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ และส่งเสริมให้ครูสนใจในกิจกรรมต่างๆของสมาคมอาชีพครูภายในประเทศและของนานาชาติ

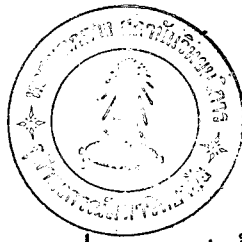
๓. การปรับปรุงการสอนของครู ได้แก่ การพิจารณาคัดเลือกครูที่มีความสามารถและมีประสิทธิภาพเข้ามาทำการสอน การจัดและมอบงานที่ถูกต้องและตรงกับความสามารถของครู ให้มีโอกาสดำเนินการสอน เปิดประชุม อบรม เพื่อศึกษาปัญหาต่างๆเกี่ยวกับการสอน สาธิตการสอนที่ดีให้แก่ครู ตลอดจนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนครูและการสังเกตการสอนระหว่างโรงเรียนต่างๆ

๔. การส่งเสริมแนะนำครูและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและประชาคม ได้แก่ ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง ตลอดจนประชาชนในประชาคมของตน ส่งเสริมให้มีสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียน ให้ครูได้มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆของประชาคม ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครองในการแก้ปัญหาต่างๆทางการศึกษา จัดทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์ของประชาคม ส่งเสริมให้ครูรับนิคมและมีส่วนในการนำในประชาคมนั้นๆ

นอกจากนี้ ดร.สาย ภาณุรัตน์ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการนิเทศไว้ดังนี้ ๑.

๑. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจถ่องแท้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา ความต้องการ และปัญหาต่างๆของเยาวชน ตลอดจนการจัดสนองความต้องการของเยาวชนอย่างดีที่สุด

๑. สาย ภาณุรัตน์, หลักการนิเทศการศึกษา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๗), หน้า ๓๐-๓๓.

๒. ช่วยสร้างครูให้มีลักษณะแห่งความเป็นผู้นำและมีความรู้ในเรื่อง ปรัชญา- การศึกษา วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา หลักสูตรและประมวลการสอน จิตวิทยา พัฒนาการของเด็ก ระเบียบวิธีสอน การประเมินผล การบริหารการศึกษาและการนิเทศ การศึกษา

๓. ช่วยส่งเสริมขวัญของครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง ช่วยพิจารณาความ- เหมาะสมของงานให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคน

๔. ช่วยครูให้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจ- กรรมต่างๆที่ใช้อยู่ว่าเหมาะสมดีแล้วหรือควรแก้ไขอย่างไร

๕. ช่วยฝึกครูใหม่ให้เข้าใจงานในโรงเรียนและงานอาชีพของครู

๖. ช่วยประเมินผลงานของครูโดยอาศัยความเจริญงอกงามของเด็ก ตาม แนวทางที่ได้ตกลงกันวางไว้

๗. ช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครู วางแผนการสอนให้เหมาะสมในการสอนครั้งหนึ่งๆ

๘. ช่วยในค่านประชาสัมพันธ์ บอกเล่าและชี้แจงให้ราษฎรในท้องถิ่นได้ทราบ ถึงความเคลื่อนไหวทางการศึกษาที่โรงเรียนได้ดำเนินการไปแล้ว

๙. ช่วยหยิบยกปัญหาต่างๆของโรงเรียนที่จะแก้ไขได้โดยลำพัง เสนอข้อคิด- เห็นและข้อเสนอแนะที่จจะแก้ไขให้ลุล่วงไป

๑๐. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้งานเกินขอบเขต และช่วยป้องกันครู จากการถูกตำหนิติเตียนหรือถูกลงโทษอย่างไม่เป็นธรรม

หน้าที่ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ^{๑๑}

๑. นิเทศการศึกษา ดำเนินงานด้านวิชาการและให้คำแนะนำแก่สถานศึกษา ฝึกหัดครูในค่านต่างๆ เพื่อปรับปรุงการฝึกหัดครูให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๒. จัดอบรม สัมมนา ครูอาจารย์ของสถานศึกษาฝึกหัดครู ในแขนงวิชาต่างๆ

ในหลักสูตร

๓. คำเนิการร่างหลักสูตรฝึกหัดครูและระเบียบการวัดผลตามที่คณะกรรมการหลักสูตรมอบหมายให้กรมา รวบรวมข้อมูลและพิจารณาให้ความเห็นในการแก้ไขหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. จัดทำตำรา เอกสารการนิเทศการศึกษา โดยมีศึกษานิเทศก์หรืออาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิเรียบเรียง หรือแปลเรียบเรียง เรื่องเกี่ยวกับวิชาสาขาต่างๆ หรือคคหนังสือที่เป็นประโยชน์แก่การศึกษาค่นคว่าของนักเรียนและครูอาจารย์ ที่ไม่มีจำหน่ายในท้องตลาด มาจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ และจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู ที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่การฝึกหัดครู

๕. ให้คำแนะนำและคำเนิงานเกี่ยวกับการออกแบบ ความคุมงานก่อสร้างอาคารของสถานศึกษาฝึกหัดครู สํารวจสภาพอาคาร โดยพิจารณาหาทางแก้ไขและปรับปรุง เพื่อให้เหมาะสมและถูกต้องตามหลักวิชา

๖. ติดต่อบริการงานกับต่างประเทศ หรือองค์การต่างประเทศตามที่กรมได้มอบหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้งการการนิเทศการสอนวิชาภาษาไทยของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่น่าจะกล่าวถึงเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้านี้

ปีการศึกษา ๒๕๑๐ อมรรวรรณ แจ่มศรี ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ปีการศึกษา ๒๕๑๐ ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" ผลการวิจัยปรากฏว่า เมื่อเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทยพอสมควร เมื่อเข้าเรียนในวิทยาลัยฯ ไม่ชอบภาษาไทยมากขึ้น ชอบวิธีสอนที่หาเรื่องราวเกี่ยวกับความรู้ที่นอกเหนือไปจากหนังสือเรียนมาประกอบการสอน วิชาที่ไม่ชอบมากที่สุดคือวิชา

หลักภาษา ชอบแบบทดสอบอัตนัยและปรนัยปนกัน และควรมีการวัดผลอย่างสม่ำเสมอ^๑.

ปีการศึกษา ๒๕๑๑ จันทรวล พรมมาส ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลปะของโรงเรียนรัฐบาลในเขตจังหวัดพระนคร ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์มีทักษะในการใช้ภาษาดีกว่าแผนกศิลปะ ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ครูควรสอนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย และควรช่วยเหลือเด็กเป็นรายบุคคล สื่อมวลชนควรเป็นตัวอย่างในการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง และควรมีการปรับปรุงตำราภาษาไทย^๒.

ในปีการศึกษา ๒๕๑๒ นลินี เกษรอังกูร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๒" ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ชอบครูที่สอนสนุกและยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เห็นว่าวิชาการใช้ภาษาและหลักภาษาเป็นวิชาที่เข้าใจยาก น่าเบื่อ เนื้อหาบางเรื่องซ้ำกับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ต้องการทำแบบฝึกหัดมากๆ ผู้วิจัยเสนอแนะว่า ในการสอนหลักภาษานั้นครูควรตั้งวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ในวิชาภาษาไทยเป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง^๓.

^๑อมรรวม แจ่มศรี, "ทัศนคติของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพฯ ปีการศึกษา ๒๕๑๐ ที่มีต่อวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐)

^๒จันทรวล พรมมาส, "การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แผนกวิทยาศาสตร์และแผนกศิลปะ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๑)

^๓นลินี เกษรอังกูร, "การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๑๒" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๒)

ปีการศึกษา ๒๕๑๓ วารุณี พลบูรณ์ ได้วิจัยความต้องการของครูโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดพระนคร ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูมีความต้องการที่จะศึกษาวิชาภาษาไทยให้สูงขึ้นเป็นอันดับแรก นอกจากนั้นครูยังมีความต้องการหนังสือคู่มือในการสอนวิชาทักษะทั้ง ๔ และต้องการไปดูการสอนของโรงเรียนที่สอนได้ผลดี และต้องการเปลี่ยนแปลงวิธีสอนอยู่เสมอ^๑

ปีการศึกษา ๒๕๑๕ จูไรรัตน์ หมั่นพงษ์สถาพร ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความช่วยเหลือที่ครูภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษาได้รับและต้องการจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยผ่านมัธยมศึกษา ความสำเร็จของครูภาษาไทยหลังจากได้รับการนิเทศการศึกษา ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทย โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูภาษาไทยที่เคยได้รับการนิเทศการศึกษาจากศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทยผ่านมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมสายสามัญ สรุปผลการวิจัยได้ว่า ครูภาษาไทยในโรงเรียนทั้งสองประเภทได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ในทุกๆ ด้านในระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ต้องการความช่วยเหลือมากที่สุดคือ การจัดทำเอกสารประกอบการสอนให้แก่ครู การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การจัดหาหนังสือเกี่ยวกับภาษาไทยมาไว้ในห้องสมุด การสาธิตการใช้อุปกรณ์การสอนภาษาไทย เทคนิคการสร้างข้อสอบแบบต่างๆ จัดส่งเอกสารทางวิชาการและความเคลื่อนไหวทางวิชาการให้ครูทราบ และการแนะนำหนังสือที่ควรอ่านแก่ครู ครูในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ได้รับความสำเร็จมากกว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญในเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอน ส่วนปัญหาและอุปสรรคของการนิเทศการศึกษาคือ ศึกษานิเทศก์มาปฏิบัติงานนิเทศที่โรงเรียนน้อยครั้งเกินไป ระยะเวลาให้การนิเทศการศึกษาแต่ละครั้งสั้นและเร่งรัดเกินไป จัดอบรมวิชาภาษาไทยทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนน้อยครั้งเกินไป ห้องเรียนและอาคารสถานที่ที่มีจำ-

^๑ วารุณี พลบูรณ์, "การศึกษาเกี่ยวกับการสอนวิชาทักษะทางภาษาไทยชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล จังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาอุดมศึกษาและการฝึกหัดครู บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๓)

ักไม่สามารถจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนได้ตามต้องการ จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลเต็มที่ จำนวนครูไม่เพียงพอกับการปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย และหนังสือทางวิชาภาษาไทยมีไม่เพียงพอ ส่วนความช่วยเหลือที่ครูในโรงเรียนทั้งสองประเภทได้รับจากศึกษานิเทศก์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของครูหลังจากได้รับการนิเทศการศึกษา”

ในปีการศึกษา ๒๕๑๖ มงคลสุวรรณ ทองสุขโชทัย ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม" เพื่อศึกษาสภาพการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม สรุปผลการวิจัยได้ว่า ขาดประมวลการสอนประกอบหลักสูตรวิชาภาษาไทย เอกสารประกอบการเรียนวิชาการใช้ภาษาและวิชาเลือกมีไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่ไม่ใช่อุปกรณ์การสอนเพราะอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ จำนวนนักเรียนเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรม ฉะนั้นครูส่วนใหญ่จึงจัดกิจกรรมในรูปการอธิบายประกอบการซักถามและการบรรยายเนื้อหาตามบทเรียน ครูไม่สามารถวัดผลได้ทุกด้านตามความมุ่งหมายของการสอนภาษาไทย ส่วนใหญ่ครูวัดผลลงานระหว่างปีโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด ปัญหาเกี่ยวกับวิชาเลือกคือ ขาดเอกสารประกอบการเรียนการสอน ครูต้องการให้มีการปรับปรุงวัสดุประกอบหลักสูตรและหนังสือแบบเรียนภาษาไทย ต้องการให้โรงเรียนหรือหน่วยราชการจัดบริการทางด้านวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ครูผู้สอนและต้องการให้มีการอบรมครูภาษาไทยเพิ่มเติม ๒.

๑. จูไรรัตน์ หมั่นพงษ์สถาพร, "การติดตามผลการนิเทศการศึกษาสายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

๒. มงคลสุวรรณ ทองสุขโชทัย, "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

ประยูทธ กุญสาคร ได้วิจัยเรื่อง "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู" เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ในวิทยาลัยครูทั้งในคณาวิชาการและคณาบริหาร ตลอดจนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหัวหน้าหมวดวิชาที่มีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย และเพื่อสำรวจความเห็นของครูอาจารย์ผู้สอนในหมวดวิชาภาษาไทย เพื่อทราบข้อเท็จจริงและปัญหาในการปฏิบัติงานตามหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย ตลอดจนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนการสอนและการบริหาร ผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยส่วนใหญ่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่มาแล้ว งานที่หัวหน้าหมวดวิชาทำด้วยตนเองและทำร่วมกับผู้อื่น คือ งานติดต่อประสานงาน งานธุรการและงานบริหารบุคลากรทางวิชาการในหมวดวิชา งานที่ทำร่วมกับผู้อื่นคือ งานเตรียมการก่อนเปิดภาคเรียน งานส่งเสริมประสิทธิภาพของครูอาจารย์ในหมวดวิชา งานส่งเสริมการเรียนภาษาไทยของนักศึกษา งานจัดบริการวัสดุอุปกรณ์และงานฝึกสอนของนักศึกษา งานที่หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำคือ งานนิเทศการสอนและปรับปรุงการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา งานควบคุมดูแลการสอนของครูอาจารย์ในหมวดวิชา และงานติดตามประเมินผลงานของครูอาจารย์ในหมวดวิชา คุณภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดวิชาตามความเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาและครูอาจารย์ในหมวดวิชาส่วนใหญ่แล้วมีความเห็นสอดคล้องกันว่า อยู่ในเกณฑ์พอใช้ ปัญหาในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหมวดวิชาคือ ทั้งหัวหน้าหมวดวิชาและครูอาจารย์ในหมวดวิชา มีงานพิเศษอื่น ๆ ที่จะต้องปฏิบัติมาก จึงทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานของหมวดวิชาได้อย่างเต็มที่ ขาดการประชุมปรึกษาหารือและขาดการวางแผนงานร่วมกันระหว่างหัวหน้าหมวดวิชากับครูอาจารย์ในหมวดวิชา และขาดงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือ ตำรา และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ สำหรับหมวดวิชา °.

° ประยูทธ กุญสาคร, "บทบาทของหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทยในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

จิตต์นิภา ภักดิ์ชุมพล ได้วิจัย เรื่องกิจกรรมการเรียนและการสอนภาษาไทยใน
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา ๒๕๑๖ เพื่อ
 ติดตามความเคลื่อนไหวของโรงเรียนสาธิตที่กำลังก้าวหน้าทางการสอนและเทคนิคในการ-
 สอนภาษาไทยที่กำลังใช้และทดลองใช้อยู่ เพื่อศึกษาทัศนคติของครูและนักเรียนที่มีต่อภาษา-
 ไทย และเพื่อทราบปัญหาที่ประสบในการเรียนการสอน สรุปผลการวิจัยได้ว่า ทั้งครูและ
 นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ตลอดจนเห็นประโยชน์ของการจัดกิจกรรมในหลักสูตร
 และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในด้านผลสำเร็จของการจัดกิจกรรมของครูอยู่ในระดับเฉลี่ย
 ปานกลาง คำนำวิธีดำเนินการสอนใช้สอนแบบค้นคว้า สอนวิชาภาษาไทยให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น
 เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและพิจารณาภาษาจากสื่อมวลชนมาใช้ในบทเรียนตลอดจน
 มีวิธีการสอนแบบใหม่คือ การฝึกอัดเสียงลงเทปแล้วแก้ไขการพูดการอ่านและใช้ห้องปฏิบัติ-
 การทางภาษาบ้างเล็กน้อย สำหรับอุปกรณ์ที่ใช้คือ หนังสือประกอบ แผ่นเสียง สมุดภาพ
 และภาพซึ่ง เป็นอุปกรณ์ที่ครูใช้มากแต่ นักเรียนเห็นว่าใช้ประโยชน์ได้น้อย ส่วนการวัดผลจะ
 ใช้เมื่อจบบทเรียนหนึ่งๆ กิจกรรมในห้องเรียนที่นิยมจัดมากที่สุดคือ การฝึกอ่านในใจ อ่าน
 ทำนองเสนาะ การแสดงบทบาท รายงาน สัมภาษณ์ อภิปราย และได้ว่าที่ กิจกรรมเสริม
 หลักสูตรที่จัดมีทั้งกิจกรรมนอกชั้นเรียนและชุมนุมภาษาไทย จากโรงเรียนสาธิต ๕ โรงเรียน
 มีโครงการและวิธีสอนใหม่ๆ ๓ โรงเรียนคือ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัทธิวิชาการศึกษาปทุมวันและโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ซึ่งโครงการใหม่ๆทั้งหมดมี ๑๘ โครงการ เป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ๕ โครง-
 การ เช่น โครงการสะกดคำ โครงการเสริมทักษะการฟัง โครงการคัดลายมือ เป็นต้น
 และที่กำลังทดลองอยู่ ๘ โครงการ เช่น โครงการทำแบบทดสอบมาตรฐาน และผลของ
 การสัมภาษณ์วิธีสอนใหม่ๆในการจัดกิจกรรมที่ได้ผลดีและได้รับผลสำเร็จมีทั้งหมด ๒๐ กิจ-
 กรรม เช่น การเล่นเกมในการสอนวรรณยุกต์ การแข่งขันแต่งสัปดาห์ออกสร้อยประกอบ
 การร่ำวง การทนายปัญหาชิงรางวัลหลักภาษาไทย การฟังเพลงจากเทปเพื่อฝึกจินตนาการ
 เป็นต้น ปัญหาที่สำคัญในการจัดกิจกรรมการสอนของครูคือ ไม่ทราบว่า จะจัดกิจกรรมอะไร
 ดี นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านแบบเรียนมีเนื้อหาซ้ำซ้อน แบบเรียนวรรณคดีล้ำสมัยในด้านสำ-
 นวนโวหาร และบางเรื่องมุ่งสร้างทัศนคติทางหนึ่งแต่ทำลายทัศนคติอีกทางหนึ่งแก่นักเรียน

และชุมนุมภาษาไทยมีปัญหาทางค่านักเรียน เวลา และการเงิน ข้อเสนอแนะของครูคือ ครูควรหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ และนักเรียนเสนอแนะให้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับบทเรียนให้มากกว่า สำหรับผู้วิจัยมีความเห็นว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น นักเรียนครูและผู้บริหารต้องเข้าใจและมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน ร่วมมือกันทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมโดยต้องวางแผนล่วงหน้า ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในค่านกิจกรรมและนักเรียนควรช่วยเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงกิจกรรมการสอนภาษาไทยต่อไป ๑๐

ในปีการศึกษา ๒๕๑๗ ผกาตรี หงส์นาค ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเรียนการสอนหลักภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาค้นหลักสูตร การเตรียมการสอน วิธีดำเนินการสอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน การจัดกิจกรรมและการวัดผล ตลอดจนปัญหาและความต้องการของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการสอนและการเรียนวิชานี้ สรุปผลการวิจัยได้ว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทางการศึกษา อาจารย์ใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยโดยการวิเคราะห์หลักสูตรแล้วค้นคว้าเนื้อหาเพิ่มเติม อาจารย์เตรียมการสอนเป็นอย่างดีทุกภาคเรียน วิธีสอนที่ใช้บ่อยที่สุดคือ การอธิบายและยกตัวอย่าง อาจารย์ส่วนใหญ่ขณะทำการสอนไม่มีปัญหาใดๆเลย เห็นว่านักศึกษาสนใจเรียนปานกลาง อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้หนังสืออ่านประกอบเป็นอุปกรณ์การสอน กิจกรรมที่จัดบ่อยคือการอภิปรายและโต้วาที วิทยาลัยต่างๆมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชานี้ในรูปชุมนุมต่างๆ เช่น ชุมนุมภาษาไทย ชุมนุมนักประพันธ์ วิธีวัดผลที่อาจารย์ใช้คือ การให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัด ปัญหาเกี่ยวกับการสอนที่อาจารย์ประสบคือ หลักสูตรมีเนื้อหาวิชามากเกินไป ควรปรับปรุงหลักสูตร อาจารย์ต้องการ

๑๐ จิตต์นิภา ภักดีชุมพล, "กิจกรรมการเรียนและการสอนภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาคศึกษามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๖)

ความช่วยเหลือในเรื่องอุปกรณ์การสอนและวิธีสอนจากศึกษานิเทศก์ นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนวรรณคดีไทย เรียนหลักภาษาคำด้วยวิธีจกงานและฟังอาจารย์บรรยาย ปัญหาที่นักศึกษาประสบคือ เนื้อหาวิชาเข้าใจยาก ต้องการให้อาจารย์ใช้อุปกรณ์การสอนและจัดกิจกรรมการสอน เห็นว่าข้อสมควรเป็นทั้งอักษณัยและปรนัย ต้องการอาจารย์ที่มีวิธีสอนที่ดี *

ในต่างประเทศได้มีผลงานการวิจัยที่ใกล้เคียงกับเรื่องนี้ ซึ่งอาจนำมาศึกษาและพิจารณาเป็นแนวทางประกอบการวิจัยนี้ได้ดังต่อไปนี้คือ

ในปี ค.ศ. ๑๙๖๐ เคลทิส ซีไอคอร์ เอสคิว (Cletis Theodore Eskew) ได้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทของคณบดีฝ่ายวิชาการในการปรับปรุงการสอน โดยส่งแบบสอบถามไปยังคณบดีฝ่ายวิชาการในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนถึงชั้นปริญญาโทในสหรัฐอเมริกา จำนวน ๒๑๕ คน ได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ ๗๘ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ว่า คณบดีฝ่ายวิชาการมีความเห็นแตกต่างกันในแง่การใช้วิธีการปรับปรุงการสอนและการประเมินผลงาน สนใจเกี่ยวกับการปรับปรุงการสอนมาก ยกย่องวิธีการปรับปรุงการสอนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากกว่าวิธีที่ไม่เคยใช้มาก่อน เห็นว่าการให้รางวัลแก่ครูที่สอนดีเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับปรับปรุงการสอน ส่วนการประเมินผลการสอนมักทำตามระเบียบเท่านั้น และยังขาดความเป็นผู้นำในโครงการปรับปรุงการสอน ผู้วิจัยเสนอแนะว่า วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยที่สนใจปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นอาจทำได้โดย ค้นและศึกษาปัญหา จัดให้อาจารย์ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนและจัดทำโครงการปรับปรุงการสอนรวมทั้งการส่งเสริมและจัดสภาพการณ์ต่างๆตามที่กำหนดไว้ในหลักเกณฑ์ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เสนอโครงการปรับปรุงการสอนแก่คณบดีฝ่ายวิชาการ ซึ่งประกอบด้วยข้อปฏิบัติต่างๆ คือ จัดให้มีบริการแนะแนวแก่ครูอาจารย์ จัดทำสิ่ง เชบข้อเนื้อหาวิชา ทำการศึกษาสถาบันด้วยตนเอง

* อนุภาศรี หงส์นาค, "การเรียนการสอนหลักภาษาไทยในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗)

จัดให้มีการสัมมนาแบบสมัครใจเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จัดให้คณาจารย์ได้มีการทัศนศึกษาร่วมกันในช่วงปิดภาคฤดูร้อน ให้คณาจารย์ได้มีโอกาสเพื่อศึกษาต่อโดยได้รับเงินเดือนเต็ม ส่งเสริมให้คณาจารย์เข้าเป็นสมาชิกของสมาคมผู้มีความรู้และได้เข้าไปร่วมการประชุมเกี่ยวกับวิชาชีพ จัดให้มีเสminช่วยคณาจารย์ปฏิบัติงาน จัดหาวัสดุการสอนตามความต้องการของอาจารย์ จัดชั่วโมงสอนของอาจารย์ให้เหมาะสม ให้มีการวิจัยในระเบียบของสถาบัน จัดชั้นเรียนให้มีจำนวนนักเรียนที่เหมาะสม ให้คณาจารย์มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถาบัน จัดให้มีการคัดเลือกอาจารย์ใหม่ ยกย่องเกียรติคุณในการสอนที่ดีเลิศของอาจารย์ ให้คณาจารย์มีอิสระในการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และฝ่ายบริหารให้ความสนใจและส่งเสริมกำลังใจ¹.

นอลเต เอ็ม เชสเตอร์ (Nolte M. Chester) แห่งมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ได้ศึกษาการบริหารวิชาการโดยสอบถามผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศ จำนวน ๓๐๘ คน สรุปผลการศึกษาไว้ว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพสูงเนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายวิธี ให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดอบรม สาธิตวิธีการสอนเพื่อให้ครูคุ้นเคยกับวิธีสอนแบบต่างๆ จัดอภิปรายปัญหาการปรับปรุงการสอน จัดโครงการให้ครูในโรงเรียนสลับเปลี่ยนกันเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอน จัดหาวิทยากรมาช่วยในการประชุมปฏิบัติการ และการประชุมเกี่ยวกับปัญหาการสอน ประเมินผลและติดตามผลการประชุมปฏิบัติการ การสาธิตการสอน จัดปรุมนิเทศครูใหม่ หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบดีเพื่อก่อให้เกิดครูเสีย

¹Cletis Theodore Eskew, "The Academic Dean and His Roles in the Improvement of Instruction," Dissertation Abstracts International, Vol. 20, no. 11 (May 1960), p. 4347-A.

กำลังใจ ให้ครูมีเวลาสำหรับงานสอนมากขึ้น ให้ครูมีส่วนร่วมในการเลือกโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์การสอน จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาเพิ่มเติมแก่ครู ส่งเสริมให้ครูอ่านหนังสือหรือบทความที่เกี่ยวกับวิชาครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอน ประชุมครูเพื่อประเมินผลการศึกษาเยี่ยมห้องเรียน และจ่ายค่าเบี้ยเลี้ยง พาหนะและค่าที่พักให้แก่ครูที่ไปอบรมทางวิชาการ¹ .

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ บ็อบบี้ เกรย์ มาโลน (Bobby Gray Malone) แห่งมหาวิทยาลัยมิสซิสซิปปี ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกในรัฐมิสซิสซิปปี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหารายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากสหพันธ์โรงเรียนและวิทยาลัยภาคใต้ซึ่งได้รับการคัดเลือกแล้ว ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นตรงกันในด้านการเอาใจใส่เกี่ยวกับคุณค่าของการปฏิบัติงานนิเทศมากกว่าการเอาใจใส่ว่าอาจารย์ใหญ่จะทำอะไร เห็นว่าการเยี่ยมชั้นเรียนและการประชุมครูเพื่อเป็นสื่อในการนิเทศมีคุณค่าน้อย อาจารย์ใหญ่ปฏิบัติงานด้านการเยี่ยมชั้นเรียนน้อยกว่าด้านอื่นๆ ทั้งอาจารย์ใหญ่และครูให้คุณค่าการอบรมครูประจำการและการปฏิบัติหน้าที่นี้เทศทั่วยุโรปว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการนิเทศ และอาจารย์ใหญ่ให้คุณค่าการปฏิบัติทุกด้านมากกว่าครู² .

สิบบิท จูเนียร์ (Sibbitt Jr.) แห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนาได้วิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาของอาจารย์ใหญ่และครูในโรงเรียนมัธยมชั้นสูงขนาดเล็กที่ได้รับการคัดเลือกของรัฐอินเดียนา เพื่อศึกษาว่าการปฏิบัติงานนิเทศอะไรบางอย่างที่

¹ Nolte M. Chester, An Introduction to School Administration : Select Reading. (New York : The McMillan Co., 1966), pp. 286-288.

² Bobby Gray Malone, "Supervisory Practices of Principals in Selected Secondary Schools in Mississippi," Dissertation Abstracts International, Vol. 32, no. 3 (September 1971), p. 1233-A.

เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อาจารย์ใหญ่และครูเห็นว่าควรจัดให้มีขึ้น จัดให้มีขึ้นกว้างขวางแค่ไหน มีประสิทธิภาพในการปรับปรุงการสอนและการพัฒนาอาชีพครูเพียงใด โดยส่งแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อความ ๗๕ ข้อไปยังอาจารย์ใหญ่ ๑๓๐ คน ครู ๔๐๕ คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่เปิดสอนเกรด ๑-๑๒ สรุปผลการวิจัยได้ว่า ขาดการสื่อสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศระหว่างอาจารย์ใหญ่กับครู อาจารย์ใหญ่และครูมีความเห็นเกี่ยวกับข้อปฏิบัติงานนิเทศแตกต่างกัน ๖๐ ข้อใน ๗๕ ข้อโดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มีการปฏิบัติงานนิเทศเพียง ๒-๓ อย่างเท่านั้นที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในโรงเรียนมัธยมรัฐอินเดียนา อาจารย์ใหญ่ไม่ได้รับนิเทศอย่างเต็มที่ในการเร่งเร้าให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพครูและการปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน โครงการนิเทศเน้นเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตร การร่วมมือกันในการคัดเลือกแบบเรียน การประสานงานในการจัดกิจกรรมการแนะแนว การปรึกษาหารือและการพัฒนาการปฐมนิเทศ เรื่องที่ไม่ได้นำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนคือ การปรึกษาหารือก่อนการสังเกตการสอนและการเยี่ยมชั้นเรียน ทั้งอาจารย์ใหญ่และครูต้องการให้มีการจัดโปรแกรมการนิเทศที่ดีที่จะช่วยพัฒนาอาชีพและปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่ปฏิเสธที่จะให้มีการจัดทำรายงานการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอนเพราะทำให้ดูประหนึ่งว่าครูขึ้นอยู่กับศึกษานิเทศก์ และมีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศว่า ต้องมีการวางแผนงานร่วมกันระหว่างอาจารย์ใหญ่ ครูและศึกษานิเทศก์¹

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ คลิฟฟอร์ด ลี จูเนียร์ เฮนดริกซ์ (Clifford Lee Jr. Hendrix) แห่งมหาวิทยาลัยเทนเนสซี ได้ศึกษาวิธีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาด้วยวิธี

¹Alva Leon Sibbitt Jr., "Principals and Teacher's Perceptions of Supervisory Practices in Selected Small Public High Schools of Indiana," Dissertation Abstracts International, Vol. 32, no. 11 (May 1972), p. 6033-A.

การสังเกตการสอนและการประชุมปรึกษาหารือโดยครู อาจารย์ใหญ่และศึกษานิเทศก์ใน
 รัฐเทนเนสซี วัตถุประสงค์ในการศึกษานี้เพื่อพัฒนาขั้นสุดท้ายของวิธีปฏิบัติในการจัดการนิ-
 เทศการศึกษาด้วยข้ออ้างอิง เฉพาะในการสังเกตการสอนและการประชุมปรึกษาหารือ
 ในโรงเรียนรัฐบาลของรัฐเทนเนสซี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามซึ่งพัฒนา
 มาจากส่วนหนึ่งของการสำรวจของสมาคมนิเทศการศึกษาในรัฐเทนเนสซี (The
 Tennessee Association for Supervision and Curriculum Development Task
 Force on Instructional Supervision) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
 ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบจากครู อาจารย์ใหญ่และศึกษานิเทศก์ผู้ประสบความสำเร็จ
 สำเร็จในวิธีปฏิบัติในการสังเกตการสอนและการประชุมปรึกษาหารือระหว่างปีการศึกษา
 ๑๙๙๔-๑๙๙๕ ผลการวิจัยพอสรุปได้ว่า ระบบโรงเรียนของรัฐนี้ควรกำหนดโครงการเขียน
 ชั้นเรียนในการสังเกตการสอนไว้อย่างสมบูรณ์และสม่ำเสมอ วิธีดำเนินการควรจะมีการประ-
 ชุมก่อนการสังเกตเพื่อวางแผนและกำหนดจุดประสงค์ของการสอน การประชุมปรึกษาหารือ
 ควรจะต่อเนื่องกับการสังเกตในชั้นเรียน การประชุมติดตามผลควรกำหนดให้มีผลสะท้อน
 กลับในทันทีทันใด เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ อาจารย์ใหญ่และครูร่วมกันใช้ยุทธวิธีในการปรับปรุง
 การวางแผนงานและการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ควรจะนำเข้ามาบรรจุไว้ในโรงเรียน
 และระบบโรงเรียนของเทนเนสซีเพื่อความเข้าใจอันดี และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างครู
 อาจารย์ใหญ่และศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการสังเกตและการประชุมปรึกษาหารือ เงินที่มาสับ-
 สนุนมีความจำเป็นอย่างยิ่งมากกว่าความเพียงพอของคณะศึกษานิเทศก์ ควรมีการตรวจสอบ
 และสังเกตวิธีดำเนินการประเมินผล ซึ่งจะช่วยให้ครูประเมินผลแผนงานและการสอนของ
 ตนเองได้ ดังนั้นการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้นโดยการเพิ่มพูนความรู้ด้วยตนเองของครูจะ
 สามารถเอื้ออำนวยความสะดวกต่อโครงการนี้เทศโดยตรง ผู้บริหารของโรงเรียนควรจะ
 กำหนดหน้าที่เฉพาะที่ถูกต้องตามความต้องการ ความสามารถและการฝึกหัดของศึกษานิเทศก์
 วิธีการซึ่งโรงเรียนบางระบบได้จัดระบบและกำหนดงานแตกต่างกันไปโดยให้ศึกษานิเทศก์
 วิธีการปฏิบัติการเขียนชั้นเรียนออกไป ศึกษานิเทศก์ต้องช่วยก่อให้เกิดความสำเร็จและรักษา
 ทัศนคติภาพความสามารถการทำโครงการให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและพัฒนาจุดรวมในการ
 ปรับปรุงวิธีดำเนินการในการสังเกตในชั้นเรียนและการประชุมปรึกษาหารือ สำหรับครูนั้น

ยอมรับการนิเทศโดยทั่วไปโดยเฉพาะการสังเกตในชั้นเรียน : ศึกษานิเทศก์และอาจารย์ใหญ่
ควรทำงานโดยยึดหลักมนุษยธรรม ลักษณะนิสัย โดยการถาม การให้มีส่วนร่วมและให้
ความไว้วางใจ เชื่อถือตลอดจนให้ความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการส่วนกลางของระบบ
โรงเรียนควรมีการประเมินผลรูปแบบการบริหารของคณะกรรมการของโรงเรียน ให้อิสระแก่
อาจารย์ใหญ่ในการรับผิดชอบมากกว่าในโครงการการสังเกตในชั้นเรียนและการประชุม
ปรึกษาหารือ และอาจารย์ใหญ่ควรจัดระบบการบริหารงาน เพื่อพิจารณาถึงงานที่จะทำก่อน
หรือหลัง โดยคำนึงถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนในท้อง
ก่อนอื่น 1.

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Clifford Lee Jr. Hendrix, "A Study of Supervisory Practices with Reference to Classroom Observations and Conferences as Perceived by Teachers, Principals and Supervisors in Tennessee," Dissertation Abstracts International, Vol. 37, no. 4 (November 1976), p. 2536-A.